

ZPRAVODAJ 5

Úterý 9. srpna 2005

Svátek má Roman

- strana 2
Označení amatér je zastaralé
- strana 3
Chtěl bych Hronov soutěžní
- strana 4
Hamlet Forever Young

*Divadlo je skutečná
činnost bez následků ve
skutečnosti.*

Antonin Artaud,
francouzský herec, režisér a divadelní teoretik

- strana 8
A hurá na kolotoč
- strana 12
Já jsem ale pako!
- strana 15
Viděno patnácti

Amatérský píseček

Hronov je dobrý festival. Člověk sem může přijet a vidět dvě až tři dobrá představení za den. Posedět v dobrých hospodách,

bydlet v solidní ubytovně, případně i chodit do dobrého kurzu a utratit málo peněz.

Nemohu se ovšem zbavit dojmu, že atmosféra festivalu i jeho činy jsou omezené, oplocené, že festivalové společenství je nějak uzavřené a že se moc nevyvíjí. Že něco tomu chybí. Že je to kvalitní, ale nějak to nemá švih.

Nejsem schopen přesně analyzovat, proč tomu tak je. Nabízím jen hypotézu: Jiráskův Hronov je takový, jaké je české amatérské divadlo.

A české amatérské divadlo trpí uzavřeností do sebe, stereotypy, nedostatkem lidí, nedostatkem peněz a především základní příčinou i důsledkem toho všeho: nezájmem diváků.

Většina amatérských skupin tvoří pro sebe sama a úzký okruh svých kamarádů. Aby amatéři mohli mít více repríz, organizují si přehlídky, kde se na sebe vzájemně dívají a případně sami sebe hodnotí. Konfrontace s nezávislymi diváky je minimální. Nezávislí „cizí“ diváci o představeních většinou nevědí. A amatérští tvůrci pro jejich zájem mnoho nedělají.

Tento stav izolace od okolního světa má různé příčiny. Jednou z nich je nepochopitelně ostrá dělicí linie mezi „amatéry“ a „profesionály“, která se projevuje snad ve všech ohledech: amatéři dostávají od institucí almužny ve srovnání s profesionálními granty; profesionální

pokračování na straně 2

divadla a další kulturní instituce poskytují amatérům minimum prostoru; většina profesionálů amatéry s despektem přehlíží.

Zajímavé je, že amatéři tyto „danosti“ dobrovolně přijímají: vymlouvají se, že „jsou jen amatéři“ a člověk od nich nemůže čekat zázraky; často už sami sebe definují jako amatéry nebo ochotníky, aby snad někdo nečekal více; spokojí se s granty, které nestačí ani na rekvizity; jejich propagace spočívá v mailování kamarádům; vrcholem jejich celoroční činnosti bývá soutěžní přehlídka.

Nevím, proč tomu tak je, ale vidím chyby, kterých se amatéři dopouštějí. Především nevyužívají svou největší výhodu oproti institucionalizovaným divadlům: svobodu experimentu, možnost orientace na vyhraněné divácké segmenty, práci s kontroverzními náměty, žánry a styly, možnost jakékoli další vyhraněnosti. Důsledek: amatéři bývají jen řemeslně slabší a levnější variantou profesionálního středního proudu.

Divadlo je mnohotvárné a je mnoho tvůrců, kteří se s uzavřeností perou. Ale nepřevažují. Amatérské divadlo, a v důsledku toho i jeho největší festival, je na okraji zájmu veřejnosti. Představení jsou plná díky účastníkům seminářů - bez nich by byla podobně prázdná jako na žánrových národních přehlídkách. Odrazem nezájmu veřejnosti jsou například hromadná média, která ze slušnosti nebo pro úplnost zveřejní na vnitřních stranách a v nesledovaných časech zprávy typu „Ochotníci si dali dostaveníčko v Hronově.“

Hronov je dobrý festival a díky Bohu za něj. Kdyby nebyl, bylo by mnohem hůř. Jen upozorňuji, že si tady hraje na svém malém písečku a nikoho jiného to moc nezajímá. A myslím, že to není chyba někoho jiného, ale nás, amatérských divadelníků.

Petr Macháček

OZNAČENÍ AMATÉR JE ZASTARALÉ

Herci pražského Divadla Vosto5 loni téměř zbořili Jiráskův Hronov. S inscenací Sněžka vystoupili v oficiálním programu, na dvoře základní školy postavili stan, ve kterém denně hráli, skotačili a spolu s diváky si užívali až do časných rán. Z Hronova si odvezli ilegální cenu Zlatý Alois jako největší událost, přínos a objev festivalu.

Letos jsou tu opět. Opět je můžete denně na stejném místě navštívit v jejich Stand´artu a opět vystoupí i v Čapkově sále. Právě dnes tam uvedou svůj rozhlasový kabaret nazvaný Košičan 3. A tím se - údajně - loučí se svým účinkováním na poli amatérského divadla. Jak to s Vosto5 a jejich účinkováním nejen v Hronově je, jsem si povídal s ONDŘEJEM CIHLÁŘEM, jedním z vedoucích tohoto souboru, vystudovaným režisérem a současně (spolu s Petrem Prokopem) protagonistou dnešního Košičanu3.

Prý končíte s amatérským divadlem?

Pozor, to je trochu jinak a rádi bychom to uvedli na pravou míru. Pro nás to, na co se teď ptáte, je velmi důležitá věc. My bychom totiž strašně moc chtěli docílit toho, že rozdělení na amatéry a profesionály, jak je u nás sedmdesát pět let vžitě, je přežitek. Chtěli bychom smýt vědomí, že amatérská a profesionální divadla jsou dva rozdělené světy, které spolu nekomunikují. A myslím, že nejsme jediná divadelní parta v této republice, kdo to smývá. Já bych vůbec nerozlišoval divadlo na amatérské a profesionální. Takže to, že jsme vyhlásili, že se nebudeme označovat jako amatéři - možná zní to trochu velkopyšně, což bychom nechtěli - znamená, že se akorát loučíme s tím, že nadále už nebudeme soutěžně vystupovat na festivalech

amatérského divadla. Jde o to, že nechceme soutěžit, a ne o to, že bychom se chtěli stavět „nad“ amatérské divadlo. Od začátku Vosto5 doteď se nic na našem vztahu k divadlu ani amatérům nemění a nezměnilo

Jak tedy vnímáte svět amatérského a profesionálního divadla?

Já si fakt myslím, že to označení „amatér“ je zastaralé. Jsou lidé, kteří dělají divadlo bez ohledu na to, jestli vystudovali divadelní školu nebo ne, a jejich představení jsou zajímavá, kvalitní, mají velkou hodnotu, ale přitom ti lidé se divadlem neživí. Já opravdu nevím, jestli je víc profesionál nějaký herec v oblastním divadle, o kterém nikdo nic neví. Má divadelní školu, ale zahrabal se na oblast a bude tam celý život a bude brát plat. A to má být profesionál, tedy větší divadelník než ten, který pracuje v baru nebo překládá či se zkrátka neživí divadlem, a přitom dělá perfektní divadelní představení. Nerozumím tomu. Myslím si, že amatérismus jako projev nevzdělaného divadelníka, který se divadlem zabývá jen jako koníčkem, je pojem, který patří do jiné doby. Myslím, že rozhoduje kvalita bez ohledu, zda člověk prošel školou nebo ne. Příkladem toho je Jirka Jelínek z divadla DNO, který žádnou školu nemá a je podle mě každým coulem profesionál. A to bez ohledu na to, že si ho dnes vzal Vladimír Morávek do Husy na provázku.

Vraťme se do vašeho Stand´artu. Jak byste popsal svou loňskou zkušenost být poprvé na turné s tímto u nás dosud nezvyklým divadelním projektem, kdy jste jako kočovní „stanaři“ jezdili po spoustě míst po celé republice?

Loni pro nás bylo všechno nové. Takže jsme dost euforicky procházeli celým létem a bylo to nabitě zážitkama. Potkali jsme tolik lidí, co za celý rok člověk nepotká. Bylo to pro nás po všech směrech překvapivé, nové a intenzivní. Letos jsem měl před sezónou trochu strach, abychom nevzali ten stan ze skladu jako malinko opotřebovaný kus celtoviny a rutinně ho nepostavili na louku a nezopakovali si jen to, co bylo loni. Naštěstí se to nestalo. Stan jsme rozšířili, je delší o jeden díl, má větší bar. Z toho důvodu jsme se museli vydat před létem na jeden víkend do jižních Čech, kde jsme to celé vyráběli. Jakmile tomu člověk dává tuhle kutilskou aktivitu, která nás hrozně baví, tak potom je záruka, že i to divadlo zůstane živé. Člověk nevezme ten stan jenom ze skladu, kde chátrá, ale musí ho opravit, a tím si k celému projektu obnoví vztah. Krom toho jsme přímo do toho stanu umístili nové představení (Karavan Evropa), čímž se podařilo uchovat

si pro nás novost a aktuálnost. Neopakujeme jenom to, co známe z loňska. A samozřejmě to, že procházíme jinými festivaly než loni, má v sobě taky spoustu nových věcí. Poznáváme nová města a lidi, kteří tam jsou, což je fajn. A některé ty pro nás lepší festivaly si letos opakujem. Mimo jiné i Hronov. Takže je to stále fajn. Nevím, jak dlouho to vydržíme, ale zatím je to dobrý.

Jaký byl pro vás v tomto kontextu loňský Jiráskův Hronov?

Vzpomínky máme výborné. Kde jinde se sejde tolik lidí, kteří mají zájem o divadlo?

Perfektní na tom, co zažíváme, je to, že každý festival má svou atmosféru, kterou fakt vnímáme a cejtíme. A navíc na každém festivalu i každé jednotlivě den a každé představení, každé večírek, každou tančírnou. Ještě nám to našťěstí nesplývá. Jakmile to začne, vymyslíme si něco jiného.

Mohl byste popsat svůj současný repertoár, který jste přivezli do Hronova?

Asi hlavním tahákem bude Karavan Evropa – to je něco výrazně nového. Zatím uvádíme předpremiéry, premiéru jsme ohlásili až na festival Letní Letná koncem srpna. Poučili jsme se, že je lepší mít pět prvních uvedení jako předpremiéry. Bez toho si naše inscenace nikdy nesedly. Takže v Hronově, ve středu a ve čtvrtek, budeme mít dvě předpremiéry. Na těch pilujem, co se dá, abychom odstranili co nejvíc hlusin. Oproti Hradci Králové, kde jsme ji na Festivalu regionů uvedli poprvé, jsme ji stáhli asi o hodinu a furt na ní pracujem.

Karavan Evropa tak navazuje na naši autorskou řadu, kterou jsme zahájili Hrucicema. Následující Sněžka byla obohacená tím, že se k nám přidal Tomina a vnesl do toho obrovskou energii. Bez Petra Marka a Halky Třešňákové by nemohli vzniknout Zahrádkáři. Ti ale nejsou vhodní do stanu, hrajeme je Na Prádle. A bez Jiřího Havelky by nemohl vzniknout Karavan. Takže neustále je nějaký hybatel, který je schopen to posunout dál. A jsem za to velmi rád.

Proč se zabýváte divadlem?

Dnes tu na festivalu uvedeme Košičan. Ten vznikl v době, kdy se Petr Prokop vrátil z delšího pobytu na Novém Zélandu. A přivezl novou energii, bez níž by inscenace

nevznikla. Tím se dostávám k tomu, proč divadlo dělám. Hrozně důležitá je pro mě živost. Divadlo jednak jako setkání uvnitř skupiny, která inscenaci připravuje. Tedy vnitřní rozpoložení party. To je důvod, proč mně dělá potíže režirovat v jiných divadlech. A druhá důležitá věc jsou diváci. Pro mě je důležité, když je divadlo setkání s lidmi. Že divadlo nekončí a nezačíná samotným představením, ale že mu něco předchází a něco po něm následuje. A pro to je stan ideální prostor. Od odpoledne je tam kavárna, pak proběhne představení a po něm je tančírna. Takže je to takové širokozáběrové místo pro setkání a komunikaci mezi lidmi. Proto to vlastně děláme.

Býváte obviňováni, že se nezajímáte o politiku. Že se vaše divadlo vyhýbá aktuálním problémům dnešní doby. Jak se na tyto výhrady díváte?

Aktuálnost je věčné téma. Říká se, že jsme součástí generace, kterou nic nezajímá a společenskou či politickou situaci neřeší. Ale myslím si, že to tak vůbec není. My se o to, co se děje kolem nás, fakt zajímáme, snažíme se to monitorovat a neustále se rozčilujem. A to ne málo. Co se týká naší reakce a nereakce, je to taková beznadějná situace. Máme obavu, že kdybychom se politikou zabývali na jevišti, hrozilo by nám takové rádobypolitické zabřednutí do povrchní satiry, kterému se chceme vyvarovat. Tady chybí pořádné politické čtivo. Myslím, že spíš než divadelní politická satira tu chybí pořádný politický deník a časopis. Snad až na Respekt. Nemyslím, že je to s naší společností beznadějně, ale ta pasivita a takové to věčné líné nadávání na poměry a pak nulová účast ve volbách, ze kterých nakonec vždycky vyjdou vítězné ty strany, které mají své voliče s disciplínou snad ještě od roku 1948, ta nám hodně vadí. Stále volej, stále ještě nezemřeli a vypadá to, že ještě přibějavaj. Tak to je beznaděj. Možná že někdy najdeme způsob, jak proti tomu i na divadle účinně bojovat a zároveň si uchovat lehkost, ale zatím si na to netroufáme. Naše generace ještě potřebuje nasbírat zkušenosti a vydělat si peníze, aby pro ni politika nebyla výdělkem, ale službou.

Vladimír Hulec

Přál bych si Hronov soutěžní...

V Amatérské scéně č.5/2004 jsem se při vzpomínkách na minulé Hronovy také zamyslel nad tím, čeho se mně v posledních letech na mně milé přehlídce nedostává. Rozuměl jsem dobře, že v době úzkého vymezení hronovského programu osmdesátých let docházelo k určité sterilitě a zkreslování skutečného stavu amatérského divadla (to se ubíralo často mnohem zajímavějšími proudy), a tak řada divadelníků právem prosazovala víceborovou nesoutěžní přehlídku poskytující objektivnější a inspirativnější obraz amatérského hnutí. Obávám se však, že tento způsob Hronova je v určitých momentech a do jisté míry překonaný.

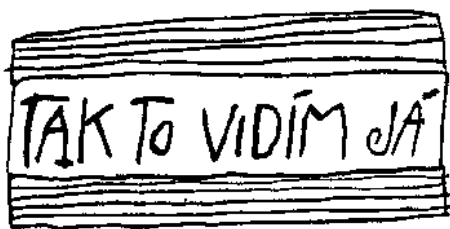
Jen velmi málo divadelních i jiných festivalů je nesoutěžních. Hronovu chybí vzrušení, poměrování, diskuze o vítězstvích a prohrách. I při různých žánrech a druzích divadelní produkce lze hodnotit celou řadu společných prvků, především pak tvořivost.

Dostal jsem tedy nápad (musí být dobrý již proto, že je můj) navrhnout, aby se i na Hronově udílely ceny: za inscenaci, režii, dramaturgii, scénografii, mužský a ženský herecký výkon, výkon do 25 let, za celkovou inspiraci a Kyselý citrón přehlídky. Soutěž by mohla probíhat tímto způsobem: tři návrhy pro každou kategorii by připravili lektori Problémového klubu spolu s kritikou pravidelně píšícími o inscenacích a dvěma lektory z Klubu nejen mladých divadelníků. Na konci přehlídky, v sobotu, by byly vyhlášeny nominace a vzápětí by o vítězích hlasoval sbor (jakási akademie) složený z navrhovatelů, všech lektorů a po dvou z účastníků každého ze seminářů, kteří by viděli všechny inscenace. Při odpoledním představení by pak byli vyhlášeni vítězové Hronova. Zároveň by mohla probíhat organizovaná soutěž diváků o nejuspěšnější inscenaci. Soutěžní řád by mohl mít i podobu zcela odlišnou, ale lépe jakoukoli, než žádnou. Jsem přesvědčen, že by to do hronovských vod vneslo netušené oživení.

A snad právě proto se svěřuji se svou úvahou širší divácké veřejnosti a dovoluji si vyzvat redakci Zpravodaje, aby v této věci uspořádala drobnou anketu.

František Laurin

Hamlet

První scéna jako obraz, tedy výtvarné, velmi nápaditá. Ale buďme k sobě upřímní. Slovy klasika: nuda, nuda, šed', šed'. Vystává otázka: Co to tu dělá? Jak se to sem mohlo dostat?

půl bodiku
Pavel Richta, seminář L, 23 let

Byla to spíš školní akademie, ale párkrát se povedly skvostné vtipy - Hamlet intelektuál opravuje Claudiovi přechodníky v jeho exaltovaném monologu, Poloniova smrt, apod.

Druhá půlka se pak víc zkoncentrovala a stala se zajímavou variací na Shakespeara s absurdním koncem.

Jitka Páleníková, seminář J, 22 let

Skvělá ukázka, jak během 20 závěrečných vteřin shodit celé představení z páté výkonnostní třídy do třídy mínus druhé... Jestli to byl záměr, tak se to klukům podařilo na výsost.

●●●●
Jiřík Matějček, seminář R, 22 let

Představení překvapivě udrželo nasazenou latku po celou dobu, nebyla-li druhá půle ještě vtipnější než první. Autoři dokázali Shakespeareovi sekundovat na jiné

úrovni a Bravo! Nevolám jen kvůli vysloveně zbytečnému dovětku, kterým protagonisté dokonale zabili bezprostřední kladný dojem.

●●●●
Petr Toman, seminář R, 29 let

KABARET CALIGULA PRAHA

ŠTĚPÁN BENYOVSZKÝ, ONDŘEJ GABRIEL,

TADEÁŠ PETR A LUKÁŠ RUMLENA: HAMLET: PŘÁNÍ ZABÍT

Hamlet Forever Young

Hamlet je dílo a téma, které permanentne provokuje. Keby ho dnes niekto uviedol so snahou čo najviac sa priblížiť k originálu, musel by byť zákonite vyhlásený za proroka novej avantgardy. Za jeden z jeho najvydarenejších výkladov považujem scénu z filmu Posledný akčný hrdina, kde si Arnold Schwarzenegger pripaľuje cigaru, za chrbtom mu efektne, vo veľkorozpočtových efektoch, vybuchuje Elsinor, a on, bez toho, aby sa obrátil, precedí pomedzi zuby, že sa ešte vráti. Nuž áno, ani po Shakespearovom Hamletovi nezostalo pre jeho potencionálnych poddaných nič iné, len kopa mŕtvol namiesto vláduceho rodu a nepriateľ v bezbrannej krajine. Niekde tu by sa dali hľadať zdroje inscenácie Hamlet: Prianí zabít. V popkultúre, ktorá sa vedome a rada hlási k braku, cituje ho, variuje ho a v šťastných momentoch z neho vytvára novú a prekvapivo silnú kvalitu schopnú často ďaleko pregnantnejšie vypovedať o dnešku ako „veľké umenie“.

Tvorcovia z Kabaretu Caligula Praha priviezli do Hronovasnáď až postpostmodernú inscenáciu. Pri zinscenovaní Hamleta sa neuspokojili s množstvom popkultúrnych (ale aj výpožičiek z toho, čo väčšina populácie považuje za umelecký hardcore) citácií. Z výsledného tvaru bolo evidentné, že používané majú nielen napozierané alebo nažité, ale, čo je podstatné, poctivo zanalyzované. Cez prácu s vonkajšími znakmi a neustálym konfrontovaním

a zmiešavaním vysokého s nízkym, morálneho s nemorálnym, artistného s poklesnutým, sa totiž dostali dakde k bijúcemu srdcu predlohy. Gramatické rýmy textu poväčšine spoľahlivo smerovali k orgánom a činom spojeným s trávením alebo rozmnožovaním. No to, že text spoľahlivo odkomunikoval nie jednoznačné motívy konania postáv, ich veľké citové vzopätia a v hlbších štruktúrach spolupracoval s mnohými citovanými žánrami, svedčí o zvládnutí vedome zvolenej formy. V rovnakom leveli sa pohybovali aj kostýmy (parafrázujúce státisícové výpravy veľkých scén) a, čo je podstatné, spôsoby herectva. Od insitného intrigána vecne dokladujúceho svoju doslovnosť Polonia (bol to krásny a dlhý gag rozbiehajúci sa voľakde pri kysanom zelí a vrcholiaci bačkorami), cez národnobuditeľsko-metalového Hamleta seniora (naozaj, viem si celkom dobre predstaviť, že zúfalo neznesiteľný pátos poniektorých hercov našich národných scén by konečne našiel plné uplatnenie v skupine Manowar alebo aspoň Europe), až po civilnú Gertrúdu.

Škoda, že tvorcovia tak trochu podľahli sami sebe a po ohňostroji nápadov sa začali opakovať. Keby bol ich Hamlet kratší aspoň o štvrtinu (možno aj o tretinu), len by mu to prospelo a ja by som sa začal zháňať po DVD nosiči, ktorý by som mohol prehrať svojím DVD Decrypterom. See ya!

Nuž a nesmiem obísť ani, podľa reakcií pléna, vydarenú blasfémiiu po klaňačke. Za takú parafrázu konca Big Lebowskiho by sa nemuseli hanbiť ani Monty Pythons. Mne sa napríklad zdalo, že na tele mŕtveho skôr hodovalo premietanie fotografie pred Rozmarným letom, pravidelne striedané logom DVD Playera. Nuž ale proti gustu nejestvuje dišputát. Aj tak je to všetko iba rock'n'roll. Or sex? Or drugs? Or life? Or spectacle?

Karol Horváth

RECENZE

Ubavit se k smrti

To představení má některé až pozoruhodně kvalitní vlastnosti. Pracuje výborně s prostorem, jenž má vzácně dokonalou sugestivní expresionistickou scénu: černý horizont a černé boční výkryty, dva jednoduché praktikáblý a velmi promyšlené vymezené svícení ostrými kužely světla. Tutéž kvalitu mají i kostýmy a také mizanscéna. K tomu přistupuje „velkooperní“ styl, jenž se dostává až do polohy wagnerovské, včetně „dramatické“ hudby a působivých kostýmů, které tvarují postavy. Např. Fortinbras, jenž jako by svým kostýmem přišel z Lohengrina. A konečně: herci mají schopnost držet rovněž ve verbálním a nonverbálním projevu tuto vysokou expresivitu. Prostě: svým způsobem velmi dobře udělané „velké“ divadlo. A proti této divadelně propracované vizuálně-zvukové složce jdou záměrně velice primitivní verše, jež volí velmi, velmi drsné výrazy. Vzniká tvrdý, razantní kontrast mezi tímto velkým divadlem a jeho expresivností, z něhož se rodí vtipy, které z jistě části mají ráz recese, ale z daleko větší části jsou to prostě „kameňáky“.

Na tomto principu stojí celá první polovina do přestávky. Přiznám se upřímně: nepatřil jsem k těm, jenž by se tím bavil. Ale

jak známo: de gustibus non est disputandum; proti gustu žádný disputát. Leč na co jsem byl zvědavý, byla polovina druhá. Když jsem si totiž text četl, zaujala mne velice, ba nejvíce, jistá proměna nejznámějšího verše ze Shakespearaova textu, jež zní takto: Zabít nebo nebýt, to je o co běží. Byl jsem strašně zvědavý, jak se v té druhé polovině inscenace s tímto proměněným citátem naloží, vzhledem k dalšímu vývoji děje, který nakonec díky zabíjení, jež se Hamlet naučí, vynese tohoto slabocha na trůn. Dožil jsem se překvapení, které jsem nečekal, protože jsem předpokládal, že jsou jen dvě možnosti: buď se toto heslo bude sledem událostí a situací ironizovat nebo vyroste jako v nové, nelítostně kruté téma. Nestalo se jedno ani druhé, ale to zabíjení jako jediná možnost žítí pokračovalo jako zdroj zábavy, jež se tak od „kameňáků“ dostávala až k jakési agresivitě a militantnosti nezastavujíc se před ničím – ani před smrtí. Jak ostatně přímo názorně ukázala „nehamletovská“ přidaná „scénka“ na závěr potvrzující, že zábava je vlastně jakýmsi druhem bytí, existence.

Nikdy jsem nevedl přímou paralelu mezi velikostí umění a morálkou díla i autora. Myslím si, že je to velice složitá a nesmírně citlivá vazba a že ani dílo (ani autor) ani ten, kdo se snaží o interpretaci, nemá nahrazovat kritéria estetická kritérii morálními. Ale o co se asi má snažit, je hledat smysl toho, o čem mluví. Obávám se, že v případě představení, o němž píšu, se nic takového neděje. Jde jen a jen o to učinit ze všeho zábavu.

Ubavit se k smrti.

Jan Císař

Lukáše Rumleňu ve spolupráci s dalšími členy

ze souboru Kabaret Caligula

Jak jste přišli na Hamleta?

My jsme v naší první hře prznili odkaz Jana Husa a Jana Žižky, což. Pak jsme hledali další téma mimo českou realitu, dosti vysoké na to, abysme ho s chutí zprznili. A tak jsme přišli na Hamleta. S naší formou vysoké téma nějak souvisí. Hamletovi předcházely po naší první hře dva neúspěšné pokusy o celovečerní hry. Měly ovšem tu vadu, že byly přehnaně komplikované. Nakonec jsme si řekli, že bude lepší vycházet z postav, které někdo už zná, a ty zprznit, než divákům představovat a modelovat nové postavy, od kterých člověk nic neočekává.

Ten váš Hamlet vlastně končí Happyendem?!

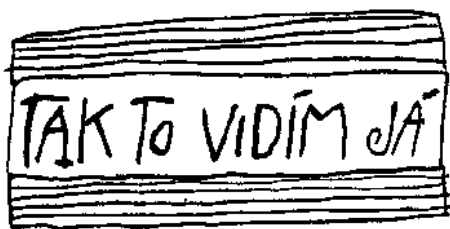
Udělalí jsme to svým způsobem jako akční film, protože milujeme akční filmy, které končí vítězstvím hrdiny. Ale samozřejmě, že to není tak úplně happyend, protože Hamlet končí jako vraždicí monstrum, které se stává následníkem krále Hamleta staršího, kterého nenáviděl. Ale nakonec je to způsob, jak nezemřít. Proto jsme i parafrázovali jeho známý monolog „zabít či nebýt“ ve smyslu pomsty.

Líbí se mi vaše práce s jazykem v textu. Je vás uvedeno několik autorů - můžete říci, jak jste na něm pracovali?

Někdy píšeme po dvojicích, někdy píše každý sám. Dlouho jsme text pilovali, prepisovali. Trvalo nám to dva roky. V závěru je totiž velmi dlouhý proces, kdy se kontroluje, jestli se některé rýmy neopakují. A zjistí se, že počet opakujících se rýmů bývá vysoký – například rýmy na slova smrt a král tam byly hodně často. **jas**

Medailon

Prvním společným projektem spolužáků z gymnázia Jana Keplera v Praze byla pseudohistorická fraška Ovčí střívko aneb mrzáci mezi námi, mrzáci v nás, ženách. Prvním oficiálním názvem bylo Studio Hlamestyl a první celovečerní hra se jmenovala Jan Hus: Genesis věkův aneb Žižka exekutor – o pár let později s názvem Jan Hus: Vzkříšení. 2002 rozpuštění bývalého souboru a vytvoření Kabaretu Caligula s novými členy, ale stejnou vizí. Vzniká spousta skečů a v roce 2004 celovečerní hra Hamlet: Přání zabít. V současné době je rozepsána další celovečerní hra Libido.

Pelikáni v pustině

Tak o tomhle představení jsem si musela promluvit s pár přáteli, abych se na něj mohla podívat trochu střízlivě. Dospěla jsem k názoru, že bylo prvoplánové, vypovídalo o

„aktuálních“ problémech společnosti (což jsou dvě věci, které na divadle nemůžu vystát), a že se mi líbilo magické prolínání skutečna a snů, křížení příběhů, kouzlo divadla.

●●●

Kristýna Filčíková, seminář P, 19 let

Hodně zajímavé náměty na jednotlivé etudy, ale pro mě nedodělané. Jak textově tak herecky, režijně i dramaturgicky. Škoda, že průvodci meziher nemluví sami.

●● a půl puntíku

Pavel Richta, seminář L, 23 let

Debutující režisér znovuoživil Scherhaufferův „provázkový“ překlad trojice aktovek s lakonickým eliptickým dialogem a jevištní simultaneitou. Aktuální téma ne-komunikace

a marného hledání pochopení ve světě odcizených mimoběžných vztahů nedemonstroval jen naturalistickým popisem nebo vyhocenou expresí, nýbrž i metaforickým ozvláštňením a jakoby „kubistickou“ montáží dílčích situací, skládajících až v divákově mysli obraz tragikomicky depresivního celku, a tedy poměrně působivého zážitku.

●●●

Vít Závodský, 62 let

MALÁ SCÉNA ZLÍN

VALENTIN KRASNOGOROV: PELIKÁNI V PUSTINĚ

Pelikáni s prošlou záruční lhůtou

Zlínský soubor Malá scéna sehrál na jevišti Sálu Josefa Čapka tři aktovky Valentina Krasnogorova pod společným názvem třetí z nich Pelikáni v pustině. Inscenace je věnována brněnskému režisérovi, duchovnímu otcí divadla Husa na provázku Peteru Scherhaufferovi, který tento text ve vlastním překladu uvedl na provázkové scéně tuším v polovině 80. let jako Tři patrony z jedné sumky.

První povídka Sólo pro dva hluché staví na jednoduché situaci, kde z ničeho nic mezi manželi vyrostle neviditelná skleněná stěna jako důsledek - znak jejich ztracené schopnosti vzájemné komunikace. Oba herci zlínského souboru kolem této základní situace vytvořili řadu situačních gagů, takže se jim podařilo docela úspěšně odvést pozornost od textu, který velice prvoplánovým způsobem pojmenovává to, o čem se hraje.

Druhá aktovka Pověz mi, o čem sníš ale už naplno odkryla slabiny hry, v níž se způsobem televizních Bakalářů vede dialog o konfrontaci „přízemního“ snu ženy o rodinném domku a „tvůrčího“ snu muže, údajného spisovatele, o knize, kterou hodlá oblažit lidstvo, zatímco ve skutečnosti sní o ženě, jež je atraktivním protikladem jeho teplákové manželky. Ve třetí aktovce existují

vedle sebe paralelně tři příběhy - jakéhosi socialistického Oblomova, který v dialogu s lékařem hledá smysl svého života, chroptící stařenky plížící se v dramatickém kolapsu ke stolku s prášky a osamělé ženy, prožívající trauma z návštěvy zpusťlíka, jemuž jde jen o sex, zatímco jí zřejmě o duševní splynutí. Jistěže, trochu to ironicky zjednodušují, ale zase ne o tolik, protože Krasnogorovův řídký a umluvený text opravdu mnoho nenabízí. Věty typu „Když člověk nežije, jak by chtěl, je to na zbláznění“ nebo „Kde je ten, komu bych podal pomocnou ruku?“ se dají z jeviště těžko říkat zcela vážně a uvěřitelně. Herci zlínského souboru to ale takto činí a tím víc odhalují prázdnou rétoričnost Krasnogorova textu, který, obávám se, byl těžko hratelný už v době své premiéry. Nepamatuji se na Scherhaufferovu inscenaci v Divadle na provázku, ale zažila jsem řadu podobných úliteb dobovému požadavku hrát sovětské autory z tehdejší vlastní dramaturgické praxe a obávám se, že bych po tomto textu nesáhla ani v 80. letech. Byly i kvalitnější hry.

Zlínskou inscenaci uváděl efektní prolog, v němž jakási slečna Míša se svými kamarády slibovala divadelní magii či erotické orgie, ale následovali oni televizní Bakaláři - scénou a kostýmy počínaje a pravděpodobnostně televizním psychologickým herectvím konče. V programové brožurce se praví, že jde o hru o neschopnosti naslouchat si, samotě v nás i kolem nás a o snech. Jistěže, ale o tom se dá hrát i méně přímočaře a prvoplánově. Oceňuji upřímnost a zaujetí zlínských herců, ale myslím, že mohla být věnována kvalitnější předloze. Tato způsobem, jakým se k daným tématům vyjadřuje, má opravdu už delší dobu prošlou záruční lhůtu.

Radmila Hrdinová

RECENZE

Ako ten čas beží...

Inscenácia Malej scény Zlín, ktorá použila tri aktovky (a či skor skeče), je plná dobrých úmyslov. Zvolili texty V.Krasnogorova, ktoré kedysi dávno (zvlášť pre najmladšiu ochotnícku generáciu) opatrne ohlasovali nástup novej ruskej dramatiky tým, že obrátili svoju pozornosť na človečí privát, na frustrácie, nenaplnené túžby a ambície, že pripustili, že aj soviety človek môže byť nešťastný, sklamaný a permanentne nejasá nad budovateľskými úspechmi svojej krajiny. Naozaj v čase, kedy tieto texty vznikli, mali nemalú rezonanciu. Dnes, po mnohých rokoch ich témy neskapali, aj dnes sú ľudia nešťastní, frustrovaní a nejasajú. Ibaže doba sa zmenila. To čo Krasnogorov nesmeloznamoval, má dnes o mnoho drsnejšiu podobu. Slovom tie texty zostarli – nie témou, ale spôsobom podania. Dnes nevystačíme s naznačením, dnes nevystačíme s oznamom o probléme, s nahodenou témou. Režisér Jan Leflík si to všetko dobre uvedomoval. Pokúsil sa na báze týchto troch nenáročných textov vybudovať

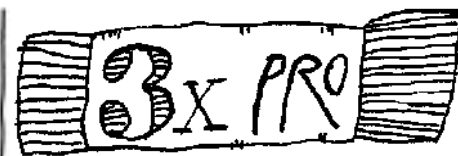
tvar, ktorý by prekonal literárnodramatické limity predlohy a vystaval tvar, ktorý oné texty použije v akomsi vyššom slova zmysle. Asi preto tá ambaláž aktoviek. Na hronovskom javisku však posobila ako akási revuálno-varietná obloha, ktorá mala dať veci vyšší, ba až básnický význam. Nestalo sa tak, ba celkom sa vytratila symbolika pelikánov, ostatne všeobecne známa. Zároveň komponoval svoju inscenáciu od komédie vstupnej aktovky k čoraz silnejšiemu psychologizovaniu - záznamu traum účinkujúcich postáv. Nepochybne to bol pokus o významovú gradáciu.

Napriek všetkej banalite, ktorá postupne vstupovala na javisko, súbor zo Zlína sa predstavil kultivovanou inscenáciou s viacerými vtipnými invenciami, intenzívnym záujmom o architektúru inscenácie, zaujímavým riešením priestoru (najma poslednej aktovky) a viacerými disponovanými hereckými výkonmi (R.Švrčková, P.Ševců, P.Hubík, M.Dosoudil). Žiaľ nenaplnilo sa žánrové určenie - „tri tragikomické aktovky“. Komické i tragické sa od seba oddelilo, neprešlo sa. Nie je to vina iba réžie a súboru.

Ak som už napísal, že inscenácia je plná dobrých úmyslov, patrí k nim aj viera v akési morálne posolstvo a mravný apel. Je to nepochybne ušľachtilá ambícia. Na dnešnú dobu však príliš „nežná“.

Jako ten čas beží...

Vladimír Štefko

Jana Leflíka,

režiséra inscenace
Pelikáni v pustině

Jak jste se vůbec dostali k těmto třem aktovkám?

Od roku 1975 jsem byl Na provázku v dětském studiu, hrál jsem tam a znal všechny věci, které dělali Peter Scherhauser, Eva Tálská a Zdeněk Pospíšil. No a tahle věc měla premiéru v pětáosmdesátém roce na scénickém čtení ruské literatury. Když jsme s Petrem Nýdrlem přemýšleli, co zvolit, vybrali jsme právě „Pelikány“, protože se hodily do dramaturgie sezóny. Tři hry v jedné s výborným textem a tématem, které je hodně drsné a váže se k dnešku.

Myslíte si, že na každého z nás čeká na světě „ten pravý“, „ten jediný“?

Určitě. Jde o to, že se nemusejí setkat, ale stačí se cítit, vědět o sobě. Já na tyhle věci věřím. Myslím, že někdo může být celý život sám, ale toho druhého cítí i přes kontinenty, i když ho nevidí. Je spokojený a dotovaný energií i na velkou vzdálenost. A tu energii pak vráží do jiných lidí, kteří potřebují pomoc. Každý má toho svého. Někdo například ve víře, v divadle, v hudbě, nemusí to být přímo osoba. Nejdůležitější je potřeba, v naší hře jedna z postav říká: „chci být někomu potřebný“. Každý člověk na celém světě chce být někomu potřebný.

Váš soubor se snaží hrát také pro nejmenší. Co?

Pohádky... Zahrada, Amina. Ale hrajeme i pohádky pro dospělé.

len

Medailon

Právě šestatřicetiletá Malá scéna Zlín je renomovaný soubor (letos se osamostatnil od místní ZUŠ a stal se občanským sdružením), který se v poslední době programově orientoval na textově kvalitní, divácky náročný repertoár závažného existenciálního charakteru, ztvárňovaný s vyhraněným režijním názorem ve výrazné jevištní stylizaci (L.Gyurkó, F.García Lorca, JP Daumas, I. Bergman aj.). V minulých letech se soubor na Národní přehlídce v Třebíči představil s inscenacemi Tři v tom a Dům doni Alby, následně byl porotami tamtéž doporučen s nastudováními Hřbitov slonů a Šepoty a výkřiky.

TAK TO VIDÍM JÁ

Z toho obrazu už nikdy neodejdu

Po shlédnutí tohoto „díla“ jsem si položil otázku: Jaký je smysl Hronova? Má to být přehlídka toho nejlepšího z amatérského divadla u nás? Nebo jen setkání „divadelníků“ a desetidenní ožiráčka? Nemluví o dílnách, o jejich smyslu nepochybuji.

Pavel Richta, seminář L, 23 let

Působivá pocitovka za průměrné 3 puntíky... Parádní na poutě a do vesnic. P.S. aby nám smrtka neumrzla. :-)

Jiřík Matějček, seminář R, 22 let

Medailon

Bílé divadlo Ostrava je volné umělecké sdružení, které se již více než 20 let zabývá jevištními i tzv. paradivadelními experimenty silně ovlivněnými antropologickým a alternativním divadlem 60. let. Jeho zahajovací inscenací byla Hráz věčnosti podle prózy Bohumila Hrabala. Několik dalších premiér, jako například Tristan a Izolda, se neslo ve znamení agresivně expresivního divadla, v němž se v arénovém uspořádání, v bezprostřední blízkosti diváků, uplatňovala hra obnaženého těla a metaforicky využitých rekvizit. Následovali Chelderodovi Slepčí, Antígona, klauniáda Dva kohouti na smetišti. Od roku 1988 pracoval soubor na jevištní podobě své předlohy Faust. Šlo o velmi volné variace na starobylé téma, inspirované dílem lotyšského spisovatele Margerse Zarinše, alžbětinského dramatika Christofera Marlowa a francouzského básníka Paula Valéryho. Představení zaujalo především spojením syrového naturalistického detailu a expresivními prvky herecké akce, maskováním a la punk a nezvyklou prací s rekvizitou. Následoval zpola happening Dům mé matky, který vznikl podle básně Vladimíra Holana. V cestě zkoumání lidského údělu pokračuje soubor dodnes. Bílé divadlo pořádá divadelní dílny, natočilo o své práci film, připravilo výstavu Objekty a provedlo Stachurovu Bílou lokomotivu. Soubor je častým účastníkem divadelních přehlídek, festivalů, výtvarně divadelních akcí, setkání alternativních divadel (maďarské Kazinbarczika), na Jiráskově Hronově, Kašparově memoriálu v Kolíně a na Příští vlně v Praze.

BÍLÉ DIVADLO OSTRAVA

JAN ČÍHAL A VLADIMÍR MACHEK: Z TOHO OBRAZU UŽ NIKDY NEODEJDU

RECENZE

A hurá na kolotoč

Nevím proč, ale šéfové si zřejmě myslí, že jsem milovník večerního chladu, takže již podruhé mám reagovat na akci v parku.

Byl jsem svědkem (pochopitelně ne sám) představení, které svedlo úspěšný souboj s vládnoucím počasím. Výtvarně velmi zdařilé dílo nás uvedlo do podivuhodného světa vonícího folklórem a úvahami o životě a smrti v krásné, čisté a zemitě podobě. Symbolika kolotoče, z něhož nelze vystoupit jinak než přijmutím konce, je zpracována výtečně řemeslně a materiálem nás vrací doprostřed života v jeho čisté podobě, života,

jemuž jsme se povětšinou velmi vzdálili.

Zvolený princip vtáhne diváky do atmosféry tak, že se stávají součástí děje. Přesvědčivost a upřímnost výkonů členů souboru to ještě podtrhuje. Smrt obsluhující mechanismus svého stroje vstupuje do osudů v poněkud jiné než strojově bezcitné podobě. Ano – je to tak, že nakonec volbu člověk provede sám – a je k tomu patřičně šťavnatě lákán. Je třeba smeknout před slečnou Smrtí i jejím pomocníkem, kteří srdnatě čelili nepřízní počasí při své kostýmové prostotě. Tok děje vplynul zcela přirozeně do fáze lidové zábavy s pohoštěním – kdo chtěl, svezl se i na kolotoči bez povinnosti zemřít. Konec představení tak dostal zvláštní půvab nekonečna, neohraničenosti a přispěl k pocitu vzájemného dotyku a prolínání.

Rituál pokračuje, Život pokračuje, a to i tam, kde zrovna nejsme jeho svědky či účastníky. Je dobré to vědět. Všichni tak trochu jedeme na kolotoči...

Pavel Purkrábek

RECENZE

Trpká sladkos obcovania so smrťou

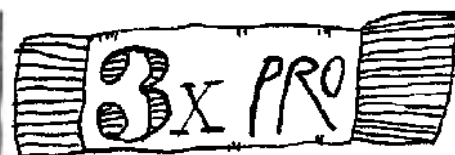
Obraz inscenácie Bílého divadla Ostrava „Z toho obrazu už nikdy neodejdu“ rámcovalo jarmočné prostredie. Jeho centrom bol drevený kolotoč, perifériami poľná kuchyňa, stoly a lavice na sedenie, skriňa a sekačka na trávu. Po úvodnom pokuse o zrušenie hranice medzi javiskom a hľadiskom (povozením záujemcov na kolotoči) spustili na nás pravé jarmočné reprodukovanie flašinetových opusy prekladané naživo, dobre a s feelingom na akordeóne zahraničnými ľudovými piesňami. Do toho hralo osem mužov a jedna žena ponášku ľudovej morality o zradnosti a márnosti ľudského bytia, lebo za každou radosťou nás aj tak čaká smrť. Dvaja

herci obsluhovali kolotoč, šiesti postupne vychádzali zo skrine, v rukách rôzne detské hračky, aby následne okúsili trpkú sladkosť obcovania so smrťou a uviazli v nekonečnom kolobehu kolotoča bytia. Smrť na striedačku kosila, sekala slamu a zvädzala aj naveky odvádzala ľudí. Na záver chlapi s citom zaspievali clivú pieseň. Potom nastal ďalší pokus o zrušenie bariéry medzi javiskom a hľadiskom. Boli sme obdarovaní jabĺčkami a vínom, tí hladnejší dostali aj gulášovú polievku, uvarení hneď pri javisku.

Prepojenie poetického textu bez akéhokoľvek náznaku fabuly so snahou o stvárnenie akéhosi príbehu permanentne podrážalo inscenácii nohy. Súbor si vytvoril dobrú východiskovú pozíciu scénografickou zložkou, vytvorením atmosféry a hlavne autentickosťou svojho imidžu a hereckého prejavu. No akcentovaním príbehovej zložky (ktorá takmer nejstvovala) na úkor budovania emočne pôsobivých obrazov sám seba oberal o možnosť výraznejšie osloviť inak celkovo priaznivo naklonené publikum.

Karol Horváth

Jana Číhala,

zakladateľa, vedúceho,
autora a režiséra Bílého divadla

Ve vašem představení se odvoláváte na Kantorovu nejslavnější inscenaci Mrtvá (někdy se překládá Umřelá) třída. Co pro vás Kantor a jeho divadlo Cricot2 znamená?

Tohle moc Mrtvá třída není. V souvislosti s tímto našim divadelním performing je třeba připomenout ještě Czesława Miłosze. Vyjmenovávání a některé texty lidí na tom kolotoči pocházejí vlastně od Czesława Miłosze. Ovšem to je také Polák, což vůbec není náhoda. Jsem vlastně odchovanec polského avantgardního divadla. Zvláště ale Grotowského. Kantora jsem poznal až příliš pozdě, vlastně až po jeho smrti. Ale celá jeho poetika je mně i celému našemu souboru velmi blízká. Jsme už takoví životem zasloužilí, dorostlí členové divadelní komunity. Já jsem v důchodcovském věku, takže i ke mně přichází takové to bilancování. A to, jak Kantor nakládal s divadlem, je mi právě teď blízké. Nepovažoval za důležité vstupovat do klasických divadelních sálů, ale zajímaly ho obrazy, měl vlastní galerii, hrál v netradičních sálech. A právě to mě na jeho divadle zajímá nejvíc.

Toto je asi vaše nejosobnější inscenace. Nebo ne?

Je to můj život. Bilancování všech mých inscenací. Nebo dokonce bilancování určitého stylu divadla a divadelního myšlení. Někteří si teď dokonce myslí, že je to moje životní bilancování a že nic dalšího už neudělám. Tak to ale není. Pokračovat budeme dál, i když teď ještě nevím, jakým směrem.

Smrt ve vaší inscenaci hraje profesionální striptérka? Proč?

V dětství si člověk smrt nedovede představit. Pak mu zemřou rodiče a chtě nechtě se sní vyrovná, ale stejně si jí - alespoň v mém případě - nepřipouští. A to dokonce i když jsem zdravotář a vidím smrt mnohdy každodenně, vozím mrtvé do márnice. Proto mi možná i tohle naše divadelní performing přišlo velmi vhod. Je to mé rozmlouvání se smrtí, aniž bych se jí bál. Když už bilancuju, tak aspoň s takovou smrtí: ať je to krásná holka, která mi dává ještě i jakousi naději. Takhle umírat by nebylo to nejhorší. Jestli potkat smrt, ať je to striptérka.

hul

Seminaristi a jevištní řeč

■ No, ten seminář je samozřejmě výbornej, hlasová výchova hygiena - skvělý, jevištní řeč - perfektní, ale já ho prostě nezvládám. Nejenom, že mluvím jako prase, ale ještě ani jednou se mi nepovedlo přijít na seminář střízlivý, takže ze mě paní Regina Szymiková roste, ale ten seminář je vážně super. Slibuji, že zítra paní Szymikovou mile překvapím.

Jakub z Prahy, student pantomimy, 21 let

■ Seminář je opravdu výtečný a výborně připravený a mě jenom hrozně mrzí, že nejsme vždycky na jeho výši, myslím my jako frekventanti. Myslím tím především mě a Jakuba, ale seminář je výbornej, opravdu, fakt.

Honza Šotkovský

■ Myslím si, že je to naprosto úžasnej seminář. Předčil mé očekávání. Myslím, že mi hodně dá.

Dan, operátor, 20 let

■ Já jsem v tomto semináři už podruhé. Prvně jsem ho absolvovala před pěti lety. Pak jsem měla rovnátka, takže se učím znovu mluvit. Je to zase trochu jiné, ale vlastně cítím, že jsem to už někdy dělala a začínám si vzpomínat. Je to báječný.

Petra, 19 let

■ Na semináři se mi líbí, že kromě praktických cvičení nám paní Szymiková i vypráví - co, proč, jak. Činohru jsem ještě nikdy nedělala. Myslím, že mi tento seminář poslouží spíš v praktickém životě.

Gábina, 23 let

■ Seminář se mi moc líbí. Splňuje moje očekávání. Paní Szymiková nás nenechá odpočinout, jsme stále aktivní. Je to moc hezký.

Pavla, 18 let

Svátek má...

Roman se stal hercem
tím největším borcem
dělá hodně reklamu
a studuje na DAMU

Anna Balíčková

JÉ, JÉ, JÉ, JEVIŠTNÍ ŘÉ, ŘÉ, ŘEČ

Přeplněná 3.A! Obdivuhodné, ale vejdu se sem ještě? Na seminář jevištní řeči se postupně přitrousilo 22 seminaristů a jeden se nedotrousil, tak jsem se vešla. V malé třídě v prvním patře na základní škole Palackého probíhá čtvrtý den výuky jevištní řeči...

Rozcvička - rozmluvení, rozžvýkání, rozhýbání, rezonance, bránice, výklad o hlavních rezonátorech (hlava, lebka, hrtan, hrudní koš), o rejstřících (hrudní, střední, hlavovo-hrudní, hlavový). Nejčistší tóny má rejstřík hlavový. Není dobré mluvit jen na hrudním rejstříku, protože to zní unaveně (basově) a není to nosné v prostoru. A dál metodiky dýchání... V době, kdy se hlas začal kultivovat, vzdělávat a školit, objevily se dva hlavní směry, jak hlas uchopit a cvičit. Německý směr - centrum hlavové rezonance - místo mezi očima. Směr italský - rezonance jde z celé masky (základy z antiky). Mezi povídáním se zkoušejí různá cvičení pro pochopení a propojení.

Šarlatáni z Východu tvrdí, že člověk může zvládnout až devět oktáv, ale maximálně je možné se dopracovat k pěti. Existují totiž zvuky, které už nelze sdělit. Mít například půl oktávy je běžné a normální. I tak může být hlas krásný, znělý a posazený.

Rezonance slouží k rozezvucení. Každá samohláska má v představě svou speciální barvu a místo v těle. U se nachází u země (nejtmavší vokál), O kolem pupíku, A ve

středu - na prsní kosti (nejotevřenější), E na kliční kosti, I je štíhlý vokál (zavřený). Vytažení až na temeno (střechu) znamená nejsvětější rezonanci. Při realizaci se postupuje evropskou cestou, ale i když se zkoušejí jiné cesty, stále platí - v trupu, hlavě, temeni. Myslíte si, že palec rezonuje? Z hlediska fyziologického není možné, aby palec vibroval. Můžeme si to ale představit a být aktivní od hlavy až po paty - člověk se do toho celý obuje a palec snad skutečně rezonuje. Zvuk vás přesahuje a jde do prostoru.

Trénink techniky probíhá na malých etudách a krátkých textech:

Kouzelník

Kouzlí kouzlí kouzelník
vykouzlí nám za pětník
bílý šátek, rudou růži
ďáblu zaprodal svou kůži
je to příliš tajemné
hrůza úděs jímá mě
jímá mě při pomyslení
jak se časy rychle mění
včera cirkus, kouzla, čary
dneska černoooká Máry
černá Máry v kantýně
přitulná jen při víně
při víně a za pětník
kouzlí kouzlí kouzelník

Lenka Novotná

A CO TAKHLE JÉČKO

EXISTUJE MNOHO CEST, ALE TĚLO JE JEDNO O JEVIŠTNÍ ŘEČI S LEKTORKOU MGR. REGINOU SZYMIKOVOU

Seminaristé, stejně jako studenti herectví, kteří přijdou na první hodinu, mají určitá očekávání, ale pak se odehraje něco, co je třeba jejich představě velmi vzdálené. Někteří z nich už mají nějaké zážitky z uměleckých škol, kde se také pěstuje kultura mluveného projevu, znají různá artikulační, dechová a fonační cvičení, ale najednou přijdou k pedagogovi, který jde úplně jinou cestou, než jsou zvyklí. Nebo jsou mezi nimi ti, kteří se zatím nesetkali s žádnou výukou a myslí si, že jde jen o to dobře vyslovovat. Podstatný je ale také mechanický trénink svalů - je to podobné jako v pohybu, abyste zvládla variaci, musíte mít svalově natrénováno, aby krok byl lehký. Zrovna tak aby člověk mohl říct větu svobodně, vzhledem k cíli svého vyjádření musí vyzkoušet mnoho způsobů, včetně spousty nečekaných variant. Na to je úzce vázána hlasová stránka, protože hlas nese emoce a osobnost. Hlas ale souvisí s tělem, je propojen s myšlením, vnitřním napětím a aktivitou. Aby nám nebylo tělo na překážku, musíme všechno objevovat dohromady, nelze to odděleně trénovat. Proto na začátku dochází u skupiny k překvapení, že to není jen to... Je třeba objevovat vnitřněhmátové pocity, své možnosti ohledně napětí a dechu... Když se to studentům vysvětlí, nesmějí vás napodobovat. Vysvětlíte jim, jak to zhruba funguje, ale musíte vymyslet cvičení, kterým navodíte, aby to fungovalo bez křečí, aby si člověk mohl soustředěně hledat a začalo to fungovat.

Vždycky jde o dlouhodobější záležitost. Těm, kteří se tomu chtějí věnovat profesionálně, je třeba se věnovat individuálně. Příklad, který řeknu celé skupině, nemůže fungovat na všechny stejně. Na každého se musí trochu jinou cestou, abyste lidi dovedli vlastně k těmto.

V životě nás hlas poslouchá automaticky. Divadlo je ale umělá záležitost, impuls vychází z textu, od režiséra či partnera, náš mozek to v tuto chvíli nestvořil. To se týká už dechové opory. Správný typ dýchání není získaný, je vypěstovaný zkušeností. V životě si přidechujeme tak, jak tělo potřebuje. V divadle ale třeba potřebujeme říct tři věty za sebou a potřebujeme přidechnout až po těch třech větách a naše sdělení musí mít hlavu a patu. Jde o to, abychom na to nemuseli myslet.

Technika je jedna a je prověřena staletími, ale metodik jsou tisíce. Všechny vedou k jednomu cíli. Existuje mnoho cest, tělo je jedno.

Lenka Novotná

Jak se řekne

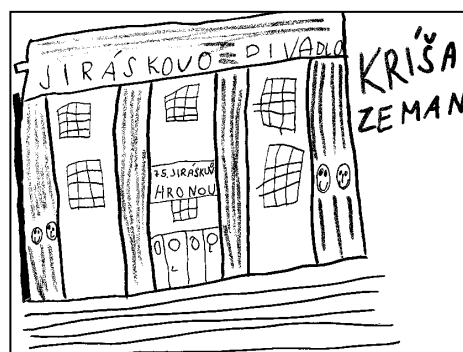
SLOVNÍČEK

česko - německý

představení - die Vorstellung
divadlo - das Theater
čert tě vem - zum Teufel!
režie - die Regie
propadák - ein Durchfall
na zdraví - zum Wohl!
miluji tě - ich liebe Dich

JH OČIMA DĚTI

A co na to seminaristi?

■ hraju v Brně už dva roky divadlo, takže bych chtěla zdokonalit svou divadelní mluvu, která je pro herce tak důležitá, a abych se i dozvěděla i něco navíc.

■ mám nějaké lehké problémy s mluvením, nevyslovuju úplně tak, jak bych měla. Říkala jsem si, že tady bych mohla nějakým způsobem poodhalit ty problémy a to, jak se s tím vyrovnat, jak to spravit. A navíc tady byla nabídka, že tu bude i něco o publicistických žánrech, což mě také zajímalo, protože bych chtěla psát do novin.

■ od příštího roku bych chtěla začít hrát divadlo, takže tenhle kurz by měl být dobrý úvod, inspirace. Nejspíš budeme dělat s dětmi, tak abych byla schopna jim vysvětlit, jak mají na jevišti mluvit.

■ já jsem se přihlásil, protože - jak bych to řekl - mluvím jako prase... Víím, že tady na místě se vady odstranit nedají, ale aspoň se tu člověk leccos dozví - teorii, jak pracovat s hlasem a další věci, které jsou pro mě nové.

■ na Jiráskův Hronov už jezdím čtyři roky, tak semináře různě střídám. Chtěla bych se naučit trošku líp mluvit, protože hraju amatérské divadlo.

■ uvědomuju si, jak je mluva důležitá pro celý náš život, nejen pro ten divadelní, a proto jsem vlastně tady. Někdy je to sice únavné pořád dokolečka omílat ta cvičení, ale víím, že jinak to nejde.

■ na Hronově jsem poprvé. Hraju v amatérském souboru a víím, že základem divadelní práce je mluva, tak jsem se rozhodl, že se budu učit mluvit.

■ já hraju a chci být herečka, tak bych se chtěla naučit správně mluvit. Člověk si tak chodí životem a hraje, a pak najednou zjistí, že neumí říct správně. Takže doufám, že to vypiluju! Myslím ale, že jedno slovo umím říct krásně Ty krááávo... to používáme v semináři, když se potřebujeme uvolnit. Asi to teď budu používat i v běžném životě, doufám, že se lidi neleknu.

■ Jsem tady, protože správné mluvení potřebuji pro svou profesi. Přednáším na lékařské fakultě dějiny a teď také češtinu pro cizince. Tak abych tu češtinu sama uměla.

JÁ JSEM ALE PAKO! ANEB NAUČIT SE POSLOUCHAT

*Mluvit se naučíme tak do dvou let
věku, ti zdatnější i dříve.*

*Ale jaké to mluvení je, mnozí nikdy
úplně nezjistí - prostě to nějak zní,
ostatní (víceměně) rozumějí, tak co?!*

Jaké nemilé překvapení, když zaslechneme svůj hlas na magnetofonové nahrávce. CO TO JE? - řekl si při takové příležitosti asi mnohý z nás. Každý jsme totiž „postiženi“ místem svého původu, prostředím, ve kterém se pohybujeme - a nemusí to být ani profesor Higgins z Pygmalionu, aby dokázal odhadnout, z které části Čech či Moravy pocházíme. Zkracování, zpěvavě prodlužování, polykání hlásek, špatný větný důraz, otevřené vokály, v interpretaci monotónnost, překotnost, melodická klišé - to jsou nejčastější řečové nešvary, které se objevují i u mnohých tzv. renomovaných moderátorů-profesionálů. V semináři U, který vede zkušený divadelník a rozhlasák Jaroslav Kodeš, se sešli ti, kdo se svým hlasem chtějí něco udělat. Zatím jde o hlasovou techniku, správnou výslovnost hlásek. Nejdůležitější je naučit

se poslouchat sám sebe, teprve tehdy můžu slyšet nedostatky - to je základní pravidlo. Možná by to chtělo spíše individuálku, ale výhoda práce ve skupině je, že slyšíme chyby těch ostatních, které nás upozorní na chyby vlastní. Jedna seminaristka je z Moravy - druhá z jižních Čech (takže jednu je třeba nutit k prodlužování hlásek, druhou naopak ke zkracování). Když to nejde ani po několikáté, je třeba uvolnit se zdejší mantrou, pěkně hlasitě s chutí zvolanou: „TY KRÁÁÁVO!“ Tohle tedy jde seminaristům docela dobře. Ale nedá se jen sedět, k Hronovu patří hravost - a tak je tu dětská hra na babu, kterou každý z těch více či méně dospělých hraje s obrovskou chutí. Honička - a když dostanete babu, zabušíte si do prsou a pronesete procítěně, podle svého gusta - JÁ JSEM ALE PAKO! Dostí uvolňování, a teď zas plné soustředění: tentokrát na vychytávky z řečových a interpretačních nedostatků moderátorů rádií. A věřte, je jich dost!

Tenhle kurs by mohl seminaristy dobře nastartovat do další práce. Protože - mluvení je věda.

Jana Soprová

A CO TAKHLE ŮČKO

MUSÍTE SAMI SEBE DENNODENNĚ V ŽIVOTĚ KONTROLOVAT!

Lektor mgr. Jaroslav Kodeš

Jak je kurs koncipován?

Na začátku je technika. Abychom dokázali pořádně vyslovit jak samohlásky, tak souhlásky, abychom něco věděli o dechové opoře, o rozeznávání hlasu - to jsou základy každé správné mluvy. Od půlky týdne se dostaneme k interpretaci různých publicistických žánrů. Mám zkušenost z divadelní i rozhlasové hlasovky, že nejvíc se to začne zlepšovat tehdy, když člověk sám sebe začne slyšet. Ta fáze, než se člověk začne slyšet, než si uvědomí, jak je třeba zacházet s jazykem (takové ty logopedické záležitosti), než pozná citem, jestli mu maska zní nebo nezní, chvílku trvá. Ale jakmile si to vnitřně uvědomí, tak jsou pokroky zřetelné.

Takže seminář je rozdělen do dvou částí. První část lekcí by měla lidi naučit správně vyslovovat, artikulovat, dozvědět

se něco o dechu a rezonanci. V druhé fázi - interpretační - to vezmeme od klasických, neutrálních zpráv - rovné a rychlé čtení, vyartikulování jednotlivých slov, logický důraz, pak se přehoupneme k vyšší publicistice. Zkusíme i nějakou beletrii. A kdyby vyšel čas, tak si maličko pohrajeme s poezií.

A jak dál? Co byste poradil?

Musíme sami sebe dennodenně v životě kontrolovat. Hned na začátku své seminaristy upozorňuji, že tady je mluvit nenaučím. To se prostě nedá. Že je jen nasměruji, aby o problematice něco věděli. Důležité je, aby, když tady zavřou dveře, nezačali hned zas mluvit tak, jak byli zvyklí. To je prostě dennodenní práce, aspoň deset minut trénovat, vyhradit si čas na správnou výslovnost.

Jana Soprová

HRONOVSKÉ KOUTY

*Které místo je pro vás v Hronově
nejpříjemnější a tvoří neodmyslitelnou součást vašeho JH?*

Nebudu vypočítávat všechna místa společenských setkání, kterých je mnoho. Hronov je v podstatě krásný kdekoli, ale jedno místo je pro mě zcela magické: lavička u křížku nad hřbitovem. Je tam klid, hezký rozhled a člověk tam může přemýšlet. Každý rok se tam musím vracet.

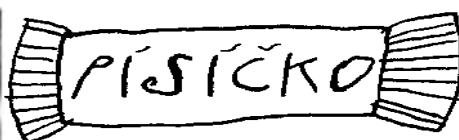
**Prof. Mgr. František Laurin, režisér,
pedagog, lektor semináře A**

Celý Hronov, protože sme tu za tých dvadsaťšesť rokov zažili také strašné veci, že sme sa nad mnohými nasmiali a dnes, pri spomínaní, nad nimi aj plačeme. Ale ak by som predsa mal povedať iba jeden kút, tak by to bol nie Hronov, ale Dřevíč. Absolvoval som tam totiž Klub mladých divadelníkov s legendárnym vedením - Ivan Rajmont, Mirek Krobot, Karel Kříž a Jirka Frehár. Tam som sa zamiloval. Mnohé z mojich obľúbených kútov však už nejestvujú: vináreň U Psa, Klub Mistra Slávia... Ale najradšej mám ľudí, ktorí sem chodia. Keď ich zbadám, môžem byť hocike, a budem sa cítiť dobre.

**Mgr. Jozef Krasula,
prezident slovenského strediska
AITA/IATA, režisér DZ Partizánske**

Pátá řada, čtvrté sedadlo v Jiráskově divadle, protože tam už několik let padá opěradlo madla.

**Mgr. Jaroslav Kodeš,
režisér, lektor semináře U**

O divadelním Babylonu a banalitě 21. století – s tajemstvím na závěr

Krátce po 14. hodině zahájil moderátor Václav Špirit druhý Problémový club důrazným připomenutím jeho koncepce – nejde o kritickou analýzu jednotlivých představení, ale o obecnější úvahy o divadle na základě viděného. Lektory Clubu už nebylo třeba představovat, jeho organizační asistentka Mirka Císařová přispěla s vytištěnými jmenovkami, aby se nám jednotliví pánové, ale hlavně jejich rozmanité tituly, jimiž jsou jejich jména ověněna, nepletly.

První téma debaty bylo avizováno názvem **Symbol jako scénický interpretační prvek na jevišti**.

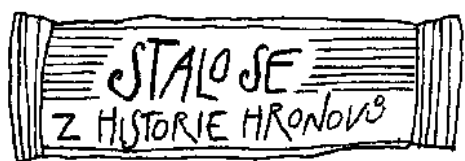
Má-li být Problémový club vysokou školou Jiráskova Hronova, jeho studenti měli být první částí debaty poučeni o tom, že se v divadle nevyplácí pracovat se znaky či symboly, které vnášíme do inscenace zvenku a jejichž použití nepřamení ze samotného příběhu. Znaky průběžně vstupují do nových kontextů, které je zrazují a odhalují jejich cizorodost. Úvodní vstup doc. Zavorského se zabýval použitím znaků a symbolů ve slovenské **Malce** důkladněji. Řečeno v kostce, v inscenaci se kříží rustikální příběh ze slovenské dědiny s komplikovanou židovskou a křesťanskou symbolikou. Základním scénografickým prvkem jsou naddimenzované Mojžíšovy desky, z nichž (ale nejen z nich) se postupně vylupují čísla jednotlivých řádků Desatera Božích přikázání, ta jsou ovšem znázorněna nikoli římskými, ale arabskými číslicemi (pojednanými v červené barvě). Ve chvíli, kdy se osmička objeví na hlavě kohouta, ztrácíme šanci krkolomný znakový systém dešifrovat (dlužno ovšem poznamenat, že se kohoutí hlava stala zásadní ikonou první části diskuse). Symbolická řeč inscenace nepomáhá, ale vnáší do hry zmatek. Světly paraván skrývá, co je v pozadí a umožňuje souboru realizaci jednoduchých předělů. Musel by být ale abstraktní, aby divák nezaváděl svým symbolickým nánosem. Prof. Císař klade do protikladu k zvnějšku dodaným znakům symboliku zvonců, která je postave-

na na metafoře a je působivá, protože vychází z realit příběhu. Lektori se shodují na tom, že abstraktní grafická symbolika jde mimo příběh a ztrácí možnost emocionálního působení. Mgr. Korčák podotýká, že pokud jako diváci neznáme příslušný řádek Desatera, jsou číslice pouhým nepříliš vypovídajícím znakem, ale nikoli symbolem, který je vždy mnohovrstevnatý. Mluví z pléna poukazují na problém kvantity použitých symbolů a kódů či na riziko, že správně vyložené číslice mohou křesťanský vzdělanému divákovi zkreslit samotný příběh. Lapidárně přispěl do debaty Mgr. Purkrábek, když shrnul mnohost „použitých jazyků“ v inscenaci jedním slovem: babylon.

Téma druhé části debaty – **Banalita coby dramatická událost** – divákům prozradilo, že řeč bude o představení **Mlejnek** pražského Divadla Kámen.

Prof. Císař se autoru a režisérovi inscenace Petru Macháčkovi svěřil, že jeho zážitek z ranního čtení textu hry převýšil jeho dojem z představení. Zachycení banality má v literatuře i dramatece tradici, jako příklad jmenuje pan profesor Flaubertovu Paní Bovaryovou nebo povídky a dramata A. P. Čechova. Oceňuje pokus Petra Macháčka zachytit banalitu 21. století, v němž se banalitou našeho života stává i drsnost. Soubor volí model thrilleru, v němž víme od začátku, jaký se stal zločin. Použité časové smyčky dávají najevo, že inscenátorům nejde o zachycení příběhu, jako spíš právě o zachycení banality. Inscenaci ale chybí nutná preciznost provedení, aby samotný kriminální příběh tuto banalitu nezastínil. Délka představení přestala být divadelní záležitostí – „začalo se to vléct“. Jakub Korčák přes tato slova neskrývá svou fascinaci tímto „antidivadlem“. Mlejnek podává zprávu o našem světě rozpadlých hodnot, nejen v rovině slov, ale i emocí. Zasažení byli i diváci z pléna, mluvili o přesvědčivém herectví, o tom, jak je příznačné, že banalitou se stává i vražda, i o tom, že po policejním zásahu na CzechTeku či policejních úplatkářských aférách působí představení v jedné své rovině téměř jako mrazivé drama. Debata končí dialogem s Petrem Macháčkem. Ten dává najevo, že autoři inscenace usilují ještě o něco jiného. Pánové profesori (Císař a Štefko) se pouštějí do spekulací o záměru souboru dosáhnout čisté formy nesoucí sdělení. Macháček tyto spekulace víceméně odmítá, ale svůj opravdový záměr neprozradí. Účastníci debaty tak zůstanou napnuti nejméně do příštího představení Divadla Kámen, kdy se poučený soubor pokusí znovu naplnit svou tajemstvím zahalenou vizi.

Mgr. –jah-

Ohlédnutí páté – před 35 lety

To se ještě udělovaly velice vážně ceny Jiráskova Hronova. A tu hlavní si ze 40. JH odvážel brněnský dětský divadelní soubor Pírko za inscenaci Zahradu v dramatičtější režii Jindry Delongové. To byl věru závažný příspěvek do diskusí o tom, co s dětmi na jevišti, co to vlastně je a čemu slouží dramatická výchova.

Naděje osmašedesátého roku zmařily tanky a normalizační kroky zardousily i závažnou publikaci Čtyřicet Jiráskových Hronovů, ve které se vyslovili o smyslu ochotnického divadla mj. František Černý, Jiří Beneš, Jan Císař, Jarmila Drobná, Milan Obst, a kde byla popsána cesta dosavadních čtyřiceti ročníků.

Mimochodem – rozsáhlý soupis literatury o českém amatérském divadle najdete na www.amaterskedivadlo.cz/Bibliografie.

-jv-

úterý 9. srpna 2005

9:00 – 13:00 - semináře a dílny

10:00 - Zahradka za čajovnou Bílý drak
Soukromé loutkové divadlo POLI
z Hradce Králové
Pohádka pro děti Pustý les

14:00 – 16:00 - Jídelna Hotelové školy
Problémový klub (PC)

16:00 (A), 20:00 (B) - Jiráskovo divadlo
Kroužek divadelních ochotníků Hvozdná
Gabriela Preissová: Gazdina roba

16:30 (C), 18:30 (B2), 21:45 (A2)
Základní umělecká škola
dDDD ZUŠ Děčín
Arménská pohádka: O líné a lakomém

17:00 - Park Aloise Jiráska
Koncert hudební kapely BIGBAND ALDIS
HK

16:30 (B), 20:00 (A) - Sál Josefa Čapka
Divadlo Vosto5 Praha - divize Teatro Piccolo
Primitivo
Ondar Cihlák a Petar Prokop: Košičan 3

20:00 - Park Aloise Jiráska
Koncert Ženského komorního sboru

21:00 - Dvůr ZŠ
Divadelní STAND´ART
BLB!

21:30 - Čajovna Bílý drak
Z Davu (jazzpop)

22:30 - Park Aloise Jiráska
DS M+M Hranice
Kulhavý mezek aneb Výbuch
na Jičínském zámku

TEKTONNIA
CZECH

VČP Východočeská
plynárská

RWE Group

Jak vypadá režisérská vestička:

■ Režisérská vestička má na sobě vždycky kapsy. U nejlepších vestiček šplhá počet kapes ad absurdum, takže je pokryta kapsami v celé ploše, často i na zádech a zevnitř. Přitom málokdy nalezneme dvě kapsičky stejné, většinou se na jedné vestě vystřídá nejrozmanitější škála kapes od úzkých na párátko až po ty největší kapsy na scénáře bez nutnosti přeložení. Výjimkou nejsou ani dvě, někdy i tři kapsy na sobě.

■ Vestička je bohatá na detail. Designéři vestiček se většinou nezabývají ani tak stříhem a celkovým výrazem, jako detaily zipů, cvočků, rafinovaným obšitím suchých zipů, vložených okrasných síťovin a poutek a jiného kování nejasného významu.

■ Vestička má zásadně nevýraznou, usedlou barvu ve škále od různých odstínů šedi přes béžovou až ke khaki, ale opět spíš tlumené a nevýrazné.

■ Vestička se nosí rozepnutá. Ačkoliv je na řešení zipu kladen zásadní důraz, nikdy se nepoužívá.

... na PC klubu...

„Já jsem prostě divák, který nechápe proč má kohout osmičku na hlavě.“

prof. Jan Císař

„Okamžitě jsme na to přišli, zase nejsme tak debilní.“

doc. Ján Zavarský

„Z kostky nejde uplácat bábovička.“

Mgr. Pavel Purkrábek

Členové souboru „Kabaret Caligula Praha“

- vaše včerejší připomínka osoby pana Pavla Dostála byla značně extrémní. Můžete na stránkách zítřejšího vydání blíže objasnit návštěvníkům večerního představení, jaké povahy byla vaše známost s panem Dostálem za jeho života - případně jaký byl váš záměr?

Václav Martinec

K symbolickému rozptýlení prachu Pavla Dostála na prknech Jiráskova divadla

(bezprostřední reakce
členů Cabaret Caligula)

Byl to trochu takový protest proti tomu, co se odehrávalo kolem jeho smrti. Najednou každý z politiků o něm mluvil, jaké měli skvělé kamarádské vztahy, každý se na tom přiznal. Tak jsme si říkali, že tohle by mu třeba bylo bližší. I když ho vlastně neznáme, ale byl nám sympatický. Já myslím, že by se Pavel Dostál tomu smál, nebo by maximálně řekl, že to nebylo vtipný, ale rozhodně by se neurazil.

ZPRAVODAJ

Zpravodaj 75. Jiráskova Hronova
Vydává organizační štáb

Šéfredaktor: Zuzana Vojtíšková

Redakce: Jana Soprová, Lenka Novotná,
Vladimír Hulec, Michal Drtina

Výtvarník: Rostislav Pospíšil

Fotograf: Ivo Mičkal

Oficiální stránky festivalu:

<http://www.hronov.cz>

Tisk: KONICA MINOLTA HRADEC KRÁLOVÉ

Cena: 9,- Kč

Redakční uzávěrka: 9. srpna 2005 v 5:24h

Vychází: 9. srpna 2005 v 15:00h

Neprošlo jazykovou úpravou!!!